

Société des Nations: Recueil pédagogique. Publié par le Secrétariat de la Société des Nations. Genève, juillet 1929. (N. 8-r., 172 l.) — Ara 2-50 svájci fr.

A Nemzetek Szövetsége a mellette működő brit képviselő egyik nőtagjának (Edith Lyttelton) indítványára 1923-ban, első ízben, nevelési kérdéssel is foglalkozik s egyik határozatában kéri a tagállamok kormányait, hassanak oda, hogy országuk tanuló ifjúsága megismerkedjék a Nemzetek Szövetségének keletkezésével, alapelveivel és céljával. 1924-ben megbízza a titkári hivatalt, hogy az 1925. évi ülésre készítsen beszámolót a kérés eredményéről, majd felkéri a Szellemi Együttműködés Bizottságát (Commission de coopération intellectuelle) a munka továbbfolytatására. A Bizottság a Nemzetek Szövetségének megismertetésén kívül célba veszi a nemzetek szellemi együttműködési módjainak keresését is, és 1927-ben egy füzetet ad ki a következő címmel: „Hogyan kell megismertetni a Nemzetek Szövetségét és fejleszteni a nemzetek együttműködésének szellemét.“ (Comment faire connaitre la Société des Nations et développer l'esprit de coopération internationale. Genève, 1929. Ara 0-30 svájci fr.) Ugyanezen évben egy hivatal keletkezik Genfben, a következő évben egy másik Párizsban a különböző országokban végzett munka nyilvántartására és irányítására. Végül 1929-ben a Bizottság elhatározza, hogy a beérkező adatokat és az ügy előmozdítását célzó gondolatokat és terveket időszakonként megjelenő kiadványokban hozzáférhetővé teszi mindenki számára. Így jött létre a jelen „Gyűjtemény“, a kiadványsorozat első száma, melyből megismerhetjük, hogy mi történt az egyes országokban hivatalosan vagy nem hivatalosan a Nemzetek Szövetségének megismertetése és a nemzetközi együttműködés szellemének fejlesztése érdekében.

A Nemzetek Szövetségének ez az első „Pedagógiai Gyűjteménye“ bevezetésből és három részből áll. A bevezetés az ügy történetéről és a közölt jelentésekről emlékezik meg. Az első rész, legterjedelmesebb közleményében Wilson asszony ismerteti annak az ankétnak az eredményét, melynek célja volt megállapítani a háborús filmeknek az angol gyermekekre tett hatását. Az ankét szerint a filmek élénk hatást tettek a gyermekek képzeletére, de nem keltettek rokonszenvet a háború iránt. A bradfordi 25 iskola 1149 különbözőkorú és nemű növendékeinek 95-7%-a különböző okokból ellensége a háborúnak. E. M. Gilpin, a weybridgei Hall School igazgatója az angol, francia és német középiskolai diákok szünidei összejöveteleit és ezeknek egymás megismerése, megbecsülése, főképen pedig a nyelvtanulás szempontjából vett hasznát tárgyalja. Ake Holmbäck uppsalai egyetemi tanár elmondja, hogyan ismertették meg a svéd tengerészeti akadémián a fiatal tengerésztiszteket a Nemzetek Szövetségével és a washingtoni konferencia eredményével. A kötet első részét az egyetemi rangú intézetek nemzetközi együttműködését fejtegető cikk zárja le.

A második rész a különböző országokból eredő tudósításokat foglalja magában. Az első és legrészletesebb beszámoló (Anna Amieux, leányközépiskolai tanárképzőintézeti igazgatónő tollából) a Nemzetek Szövetségének

érdekében Franciaországban kifejtett tevékenységről szól. Utána Dánia, Németország, Új-Zéland, Norvégia, Lengyelország, Svédország, Svájc és az Egyesült Államok tudósítója beszéli el, miképen áll náluk a Nemzetek Szövetségének ügye a társadalomban és az iskolában.

Az öt lapra terjedő harmadik részben megtaláljuk az osztrák kormány választását a Népszövetség titkárságának 1927. okt. 28-án kelt C. L. 149. sz. körlevelére, melyben a titkári hivatal felvilágosítást kér a kormánytól, hogy ez miféle intézkedéseket tett a Nemzetek Szövetségének az ifjúsággal való megismertetése végett. Végül a kötet közli a titkárságnak 1929. márc. 12-én a tagállamokhoz intézett körlevelét „A Nemzetek Szövetségének céljai és szervezete” c. kiadvány terjesztése érdekében s a Recueil pédagogique-ra vonatkozó határozatokat.

Kenyeres Elemér.

Peter Petersen: Die Philosophie in erziehungswissenschaftlicher Beleuchtung. Weimar, 1929. (32 l.)

E rövid értekezésében Petersen a neveléstudományt mint a neveléstől áthatott valóság tudományos feldolgozását elkülöníti a pedagógiától és filozófiától, amelyre nincs más értelemben szüksége, mint a fizikának vagy biológiának, t. i. alapfogalmának felülvizsgálására. Helytelen tehát szerinte a neveléstudományt akár a filozófia, akár az államtan egy részének nyilvánítani. A neveléstudomány a filozófiát mint tanítástárgyat ugyanazon vizsgálódásnak veti alá, mint minden egyéb képzőanyagot. Elveti azt a filozófiai morzsarendszert, melyet ma a felsőbb iskolákban nyújtanak, mert szerinte a filozófia mint tanítástárgy nem való az iskolákba (legfeljebb külön tanfolyamok alakjában az érdeklődők részére), sőt a vizsgálati rendszerbe sem.

Majd a szabadság problémáján mutatja meg, hogy milyen más e tekintetben a neveléstudomány és a filozófia beállítása. Így pl. e pontban Kant etikája és pedagógiája közt ellentét van és ez természetes is, mert a neveléstudomány a szabadságot mint első adottságot, mint östényt, kénytelen felfogni, hiszen az, aki a neveléstudományt műveli, magától értetődően ismeri az emberi szabadságot, mert minden nevelés tulajdonképp az ember felszabadítása, vagyis a benne rejlő lényeknek a kiemelése, ami humanizálásnak nevezhető. Hasonló az eredmény, ha a haladás fogalmát vizsgáljuk pedagógiai, illetőleg filozófiai nézőpontból. A szerző arra az eredményre jut, hogy a neveléstudomány a valóság teljes szemléletére törekszik és ennyiben rokon a filozófiával. De a döntés, amely a valóság totalitásának ezen vagy azon felfogásához vezet, az illető egyén világnézetétől függ. Csakhogy a világnézet nem sajátos feladata a filozófiának, mert a világnézet elsősorban azon sokszerű nevelési behatások alatt fejlődik, melyeknek az ember ki van téve.

Látnivaló, hogy Petersen követője a modern neveléstudomány azon irányának, mely a filozófia és pedagógia százados frigyét meg akarja bontani. Innen magyarázható az a nézőpontja, melyről a filozófiát tekinti. Ebben nem osztozkodunk, de elismerjük, hogy eszméiben így is sok elmemozdító elem van.

Szelényi Ödön.